

Povzetek projekta Študentski inovativni projekti za družbeno korist 2016-2020 za študijski leti 2018/2019 in 2019/2020

2. odpiranje za namen objave in predstavitve na spletni strani sklada

- 1. Polni naslov projekta:**
**RAZISKOVANJE ZGODOVINE NOGAVIČARSTVA TER OBLIKOVANJE SODOBNIH
NOGAVIC - ŠTUMFI**
 - **V katero področje na prvi klasifikacijski ravni KLASIUS-P-16 se uvršča projekt glede na vsebinsko zasnovu:**

7 – Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo

2. V sodelovanju z: (navede se univerza oz. samostojni visokošolski zavod, ki je prijavil projekt in članica, ki je nosilka projekta ter partner/ja – podjetje/ji oz. organizacija, ki je/sta bilo/i vključeno/i v projekt)

UNIVERZA V LJUBLJANI, NARAVOSLOVNOTEHNIŠKA FAKULTETA

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

3. Besedilo:

- **Opreделите problem, ki se je razreševal tekom izvajanja projekta**

Zbirka oblačil in tekstilij Slovenskega etnografskega muzeja - SEM je po obsegu in pomenu ena ključnih tekstilnih zbirk v Sloveniji, ki omogoča vpogled v oblačilno in tekstilno dediščino pri nas. Del zbirke obsegajo tudi oblačilni dodatki, med njimi tudi nogavice. Le-te so pomemben del oblačila, ki se je skozi zgodovino spreminjal in razvijal, najprej so bile tkane, nato pletene. Izdelovali so jih z različnimi ročnimi tehnikami (šivanja, polstenja, pletenja, kvačkanja). Projekt se je navezoval na poslanstvo SEM-a, ki krepi narodno zavest, prispeva k bogati kulturni ponudbi prestolnice ter bogati turistično ponudbo Ljubljane in Slovenije. Slovensko nogavičarstvo je slabo raziskano, saj skoraj ni gradiva. S študenti smo raziskali nogavičarstvo od samih začetkov nošenja nogavic, razvoja strojnega pletenja, od prvega Leejevega pletilnika do sodobnih pletilnih nogavičarskih strojev, nogavice za različne namene (športne, za medicinske namene, pametne nogavice), razvoj nogavičarske industrije na slovenskem, s poudarkom na največji proizvajalki nogavic pri nas Tovarni nogavic Polzela, našli smo zanimivosti o najlonkah, raziskali različne načine popraviljanja nogavic in najlonk, se posvetili že pozabljeni tehniki repasiranja najlonk, ter ugotavljali, kako ravnamo s tekstilnimi odpadki in podali ideje kaj z odpadnimi nogavicami lahko naredimo, da jim podaljšamo življenjsko dobo. Iz odpadnih nogavic smo izdelali igrače primerne za didaktične delavnice za različne skupine uporabnikov, izdelali so tudi kreativno reciklirane izdelke (blazinice, vaze, ter na zanimiv način krasili odslužene najlonke). Raziskali smo slovensko tekstilno tradicijo in na podlagi tega oblikovali sodobne športne nogavice z motivom slovenske tradicije. V okviru projekta smo raziskovali tudi ročno pletenje in izdelavo ročno pletenih nogavic, ter izdelali videoposnetke primerne za samoučenje, predstavitev na delavnicah ali za učenje ročnih tehnik v osnovni šoli. Z vsem raziskovalnim delom, ki so ga študenti opravili so spoznavali tekstilno in oblačilno ter tehniško tradicijo. Poznavanje in preučevanje zgodovine in ohranjanje kulturne in oblačilne dediščine krepi zavest in pripadnost, medtem ko strokovno podprte sodobne interpretacije tradicionalnih tehnik in izdelkov gradijo most med preteklostjo, sedanostjo in prihodnostjo.

- **Opišite potek reševanja problema oz. kratek povzetek projekta**

S projektnim delom smo povezali in spoznali različna področja uporabe, izdelave ter ponovne uporabe in kreativne reciklaže nogavic. Projekt je pokrival različna področja; od začetkov nošenja nogavic, razvoja pletenja, od prvega Leejevega pletilnika do sodobnih pletilnih nogavičarskih strojev, nogavice za različne namene (športne, za medicinske namene, pametne nogavice), razvoj nogavičarske industrije na slovenskem, s poudarkom na največji proizvajalki nogavic pri nas Tovarni nogavic Polzela, zanimivosti o najlonkah, popraviljanje nogavic in najlonk, ter ravnanje s tekstilnimi odpadki in ponovne uporaba. Vse rezultate smo objavljali na spletni strani projekta: <https://www.etno-muzej.si/sl/raziskovanje-zgodovine-nogavicarstva-ter-oblikovanje-sodobnih-nogavic>

Rezultate raziskav in pregleda literature ter izdelke smo predstavili v projektni nalogi, ki je dostopna na spletnem naslovu: https://www.etno-muzej.si/files/stumfi_sipk_projektna_naloga.pdf.

Končni rezultat projekta je razstava v Slovenskem etnografskem muzeju, ki se smiselno priključi osrednji razstavi muzeja Bosi. Obuti. Sezuti., ki govori o sobivanju nog in obuval. Na razstavi smo prikazali (re)intepretacijo nogavic, ki temelji predvsem na možnostih ponovne uporabe odsluženih nogavic, kreativni reciklaži ter oblikovanju na podlagi slovenske tekstilne tradicije. Za boljše razumevanje razstave in predstavitev zanimivosti o nogavicah smo izdelali zgibanko, ki je dostopna na spletnem naslovu: https://www.etno-muzej.si/files/koncna_brosura_sipk.pdf.

Izvedli smo spletno anketo s pomočjo katere, smo ugotovili, kakšne nogavice ljudje radi nosijo, katere so njihove priljubljene barve, kakšne so njihove nakupovalne navade. Zanimalo nas je tudi, kaj naredijo z odsluženimi nogavicami. Vse to dopolnjuje poznavanje nogavic z etnološkega vidika. Rezultati ankete so objavljeni v projektni nalogi.

Pripravili smo gradivo za delavnice za različne starostne skupine (predšolske, šolske otroke, družine in upokojece), kjer smo predstavili tradicionalno ročno pletenje in izdelavo nogavic, izdelavo igrač iz odpadnih, odsluženih in neuporabnih nogavic, kar se navezuje na koncept ponovne uporabe in trajnostni odnos do tekstila. Navodila za izdelavo igrač so dosegljiva na spletni strani projekta in na YouTube kanalu Štumfi, ki je dosegljiv na spletni strani: https://www.youtube.com/channel/UCKwfhfRx2PFxnEmS525eZ5g/?guided_help_flow=5&app=desktop

- **Navedite in opišite rezultate projekta ter njihov doprinos k družbeni koristnosti**

Slovenski etnografski muzej je pomembna kulturna inštitucija, ki s svojimi aktivnostmi krepi tako lokalno/regionalno družbeno zavest ter odnos do kulturnih običajev in kulturne dediščine. Muzej je tudi pomembno stičišče lokalnih prebivalcev in turistov, kulturnikov, poslovnih srečanj. Poleg tega je tudi prostor sodelovanja in srečevanja vodenih ogledov za otroke, družine in upokojece ter osebe s posebnimi potrebami.

Rezultati projekta so direktno koristni za lokalno/regionalno okolje ter na splošno za poznavanje slovenske kulturne dediščine, tehniške dediščine, zgodovine razvoja pletilnih strojev, poznavanje industrijskega pletenja v Sloveniji in okolici ter popularizacijo ročnih tehnik izdelave, krepi tudi okoljevarstvene zavest in popularizira tekstilstvo in tekstilno oblikovanje.

Projekt krepi sodelovanje med NTF OTGO in negospodarskim in neprofitnim sektorjem, Slovenskim etnografskim muzejem, v lokalnem/regionalnem okolju. Sodelovanje študentov v projektu spodbuja inovativnost, kreativno razmišljanje, razvijanju predmetno specifičnih kompetenc na študijskem področju in na področju drugih ved ter spodbuja k izboljšanju zaposljivosti študentov po končanem študiju.

Projekt se je smiselno priključil letošnji osrednji razstavi Slovenskega etnografskega muzeja Bosi. Obuti. Sezuti., ki govori o sobivanju nog in obuval. Študentje so raziskali teme, ki bodo muzeju vsekakor v pomoč pri nadaljnjem raziskovalnem delu. Med najkoristnejše sodijo npr. raziskava razvoja nekaterih slovenskih tovarn, ki so proizvajale nogavice, blagovnih znamk in zlasti sodobnih trendov v proizvodnji nogavic. Raziskava tehničnega razvoja pletilnih strojev je lahko v veliko pomoč pri dataciji predmetov, ki jih hrani v muzej.

Gradivo za delavnice (navodila in kratki filmi z navodili), ki so nastali v okviru projekta, je mogoče nadgraditi in jih vsesplošno uporabiti za različne namene in različne starostne skupine in prikrajsane skupine. Delavnice krepijo mreženje, izmenjavo izkušenj in prenos znanja in veščin, dobrih praks, pa tudi medgeneracijsko povezovanje in vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo. Poleg tega je gradivo za delavnice tudi javno dostopno in s tem spodbuja tudi širšo javnost k domači izdelavi igrač iz odpadnih materialov ter s tem k spodbujanju k trajnostnemu razmišljanju.

Projekt je bil ciljno usmerjen k raziskovanju nogavičarstva v Sloveniji in širše, poleg tega pa je usmerjen tudi k raziskovanju ročnih tehnik in trajnost tekstilij, k spodbujanju družbene zavesti in izdelavi izdelkov s pomočjo ročnih tehnik in kreativnega recikliranja. Na podlagi kreativnega

recikliranja in ročnih tehnik je bilo narejeno gradivo za izvedbo na delavnicah, ki spodbujajo različne starostne in prikrajšane skupine v aktivno in kreativno povezovanje. Kreativne delavnice so idealen okvir za vključevanje posameznikov iz prikrajšanih skupin.

V okviru projekta je muzej pridobili tudi stroj za popravljanje najlonk in raziskali smo že pozabljeno, nekoč pa zelo razširjeno obrt repasiranje nogavic, ki je pomembna za poznavanje tako kulturne kot tehniške dediščine.

Zanimiva z etnološkega vidika je bila tudi spletna anketa, saj je razkrila zanimive podrobnosti o navadah pri nakupovanju in nošenju nogavic.

Z razstavo ŠTUMFI v muzeju projekt spodbuja k trajnostni rabi tekstilij, samooskrbi, zmanjševanju količine odpadkov ter ponovni uporabi. Prikazana je možnosti kreativnega recikliranja nogavic.

Gradiva, ki so nastala tekom projekta, bodo dolgoročno uporabna, lokalno/regionalno ter širše in javno dostopna.

Študentski izdelki, razstava in koncept delavnic z uporabo ročnih tehnik pri izdelavi nogavic, trajnostni pogled na tekstil ter modeli kreativnega recikliranja nogavic in splošno tekstila ter napisano gradivo zloženska in projektna naloga predstavljajo mehanizem, ki lokalno/regionalno in širše zagotavlja trajnost rezultatov projekta. Projekt izhaja iz kulturne dediščine, zgodovine in tradicije ter tvori povezavo med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo in zagotavlja ohranjanje slovenske tekstilne tradicije ter njenih običajev. Usmerjen je v trajnost tekstilnih izdelkov ter izvedenih primerov kreativnega recikliranja nogavic in tekstilij, kar spodbuja trajnostno zavest.

4. Priloge:

- Slikovno gradivo: Priložite vsaj dve sliki npr. sliko končnega produkta, sliko študentov pri delu na projektu, sliko s sestankov ipd. Pri pošiljanju slik bodite pozorni, v kolikor gre za končni produkt, da bo zadoščeno zahtevam glede informiranja in obveščanja (ustrezni logotipi itd.).

Končni izdelek Klare Rešetič, Krčne cvetlice (foto: Zala Mavrič)

Vaze, narejene iz najlonk Gašperja Gajška (foto: Zala Mavrić)

Družina podložk Zale Hrastar v na razstavi (foto: Zala Mavrić)

Športne nogavice s tematiko slovenske tradicije Anite Miklavčič – nogavice Planita (foto: Anita Miklavčič).

Različne igračke, izdelane iz odpadnih in odsluženih nogavic ter prikaz ročne izdelave nogavic (foto: Zala Mavrić).

Postavljanje razstave ŠTUMFI v Slovenskem etnografskem muzeju (foto: Živa Zupin)